

Thomas Oellermann

DEVATENÁCT ČTRNÁCT

Jeden rok v Teplickém sociálně demokratickém deníku

"Freiheit"

Reklama na krabičky od sirek

Vydal:

Seliger-Gemeinde e. V., Bund sudetendeutscher
Sozialdemokraten Oberanger 38, 80331 Mnichov

Překlad a redakce: Helena Päßler

Obrázek na obálce Rekreační středisko vojáků v
záloze Brno (Rainer Pasta)

Ilustrace: současné pohlednice

1.vydání, 2024

Předmluva

Na následujících stránkách je rok 1914 zkoumán, vybrán a shrnut perspektivy nezanedbatelných sociálně demokratických regionálních novin habsburské monarchie. Thomas Oellermann, kterého k četbě „Freiheit“ přivedla i jeho disertační práce, hodnotí rok, který se později zapsal do historické paměti jako rok začátku války: poklidný začátek se všemi problémy a radostmi sociálně demokratického hnutí až po cézuru vypuknutí války a následné četné zprávy o smrti padlých sociálních demokratů, které jasně ukazují škrty v každodenním životě, ale také sílící válečnou cenzuru. Doprovázeno jazykem retrospektivy, který nám, dnešním čtenářům, znovu a znovu ozřejmuje odstup 110 let.

Místem vydání novin „Freiheit“ jsou Teplice-Šanov. V roce 1914 to bylo lázeňské a průmyslové město s necelými 30.000 obyvateli, obklopené mnoha průmyslovými obcemi a sousedními průmyslovými předměstími, jako jsou Trnovany, kde sudetoněmečtí sociální demokraté 1. září 1919 založili DSAP (Německá sociálně demokratická strana dělnická) v ČSR. Zdrojem bohatství města, které bylo od roku 1634 pod vládou knížecího rodu Clary-Aldringenů, byly po dlouhá staletí také horké prameny, které dlouho samostatně vyvěraly na povrch. V průběhu 19. století se město začalo prudce industrializovat v důsledku těžby hnědého uhlí, které se nacházelo všude v okolí, což vedlo také ke vzniku početné armády průmyslových dělníků, kteří se stále více organizovali podle sociálně demokratických zásad.

Mladý Josef Seliger se brzy postavil do čela organizace, nejprve v konzumním spolku, poté jako vedoucí redaktor novin „Freiheit“, ale od roku 1907 také jako poslanec Říšské rady ve

Vídni, čímž významně přispěl k formování sociálně demokratického prostředí.

Teplice-Šanov, dvojí lázeňské město sjednocené v roce 1895, se za Seligera stalo určujícím centrem německé sociální demokracie v Čechách, která měla řadu středisek, například Liberec, Děčín-Podmokly, Ústí nad Labem, Chomutov a Karlovy Vary, ale v Praze spíše slábla.

Prostředí města bylo tradičně měšťanské, což symbolizovalo i městské divadlo postavené v roce 1874, které mělo vyhořet v roce 1919 v noci z 1. na 2. září, kdy se zde mělo slavit založení DSAP. Napětí k tomuto světu lze nalézt v mnoha drobných detailech následujícího textu, ale rezonují i odkazy na krajinu Krušných hor a Českého středohoří obklopující město Teplice-Šanov s jeho krásnými výletními cíli (Milešovka). Objevují se jména sociálních demokratů, kteří se později proslavili. A v neposlední řadě je zřejmá prostupnost hranic do Saska (do Německé říše), neboť je opakovaně popisována výměna se saskými skupinami nebo plánován výlet do Lipska. Stav volného pohybu, kterého jsme znovu dosáhli až se vstupem České republiky do schengenského prostoru.

Tato sbírka vyšla poprvé v němčině před deseti lety. Mezitím se válka znovu objevila v našem sousedství, a to i na územích, která ještě v roce 1914 patřila rakouské polovině duální monarchie. O to více stojí za to si nyní přečíst v digitální verzi toto svědectví o hrozící válce a její reflexi v místním kontextu.

Ponořme se do doby před sto deseti lety: Čtème o jednom roce v zrcadle „Freiheit“.

Ulrich Miksch
Člen prezidia Seliger-Gemeinde
Berlín, prosinec 2024

Leden

Letošní rok 1914 bude normální, bude mít 365 dní, 52 nedělí a nejméně 16 svátků ve všední dny. Po dlouhém masopustu v lednu a únoru následují Velikonoce, které budou „přímo v dubnu.“

Teplická stranická organizace vstupuje do nového roku v dobré náladě. Večer zahajuje salonní kapela pana Bernharta. Houslová sóla pana Löwenthala z Teplického Městského divadla sklízí nadšený potlesk. Následuje pěvecké vystoupení slečny Major a pana Hildeho. Pan Schwab - rovněž z Městského divadla - si za svou parodickou sólovou scénou vyslouží bouři smíchu. Josef Seliger ve svém projevu vzpomíná na počátky teplické strany před 20 lety. Například "Freiheit" byla založena za 30 vypůjčených guldenů. Při pohledu do budoucnosti Seliger vysvětluje, že jsou již vidět příznaky přicházejícího socialismu a velkého požáru, do něhož kapitalismus uvedl svět. Tepličtí sociální demokraté tedy přivítali rok 1914 tanečním kolem.

Silvestrovská oslava v Hrobě je naopak pokusem o úspěšný protimodel, jak uvádí "Freiheit". Cílem bylo důstojně uspořádat všechny akce třídy. Mladí soudruzi z Košťan předvádějí Mozartovu žertovnou písňovou "Serenádu". Později Josef Hofbauer - sám spisovatel a básník - recituje Petzoldovy a Mackeyho básně, které pak doplňuje básněmi v dolnorakouském štýrském nářečí. Hofbauer má také tu čest přednést projev na závěr roku. Po půlnoci se také v Hrobě tančilo.

Stejně vážně slaví i skláři v Novosedlicích. Hudební a pěvecká vystoupení se střídají s recitacemi. Čte se například silvestrovský prolog Rudolfa Rückla. Později napíše Josefu Hofbauerovi různá přání ze světové války. Hostinský z hostince „Seemann“ (Námořník) - rovněž sociální demokrat - přednese dvě sólové písně. Po čtení vtipných silvestrovských novin s tematickým článkem "Hodina duchů v továrně na lahve" následuje vážný projev Heinricha Kremsera na závěr roku. Přítomní vítají nový rok s písní „Socialisté semkněte řady“ (Sozialistenmarsch).

V Praze proletářka Franziska Recková na Nový rok zabije své dva syny a oběsí se.

V dopise na rozloučenou, který zveřejnil deník „Freiheit“, uvádí jako důvod hlad a nouzi. Svě syny zasvětila věci sociální demokracie, ale nemohla se smířit s tím, že je po její smrti bude vychovávat "cizí žena".

Ve Všechlapech je na Nový rok v práci strojem roztříštěn šestnáctiletý člen mládežnické organizace. Soudruh se stal nejen obětí nenažraného stroje, ale také kapitalistické chamtivosti po zisku, vysvětluje "Freiheit" a obrací se k rodičům mrtvého: "Snad Vám může být útěchou, že živí budou až do konečného vítězství bojovat za velký ideál, pro který zářilo mladé srdce Vašeho syna".

Na začátku roku se konají protesty proti zvýšení cen v teplických parních lázních. Jde o "šetření na úkor těch, kteří nemohou v létě jezdit k Severnímu nebo Baltskému moři a v zimě na Riviéru".

V braniborském Gubenu se jistý Smorelek udusí kulečnickovou koulí a teplické noviny "Freiheit" o tom informují.

Na programu prvního letošního dělnického představení v Teplicích je hra Friedricha Schillera "Kabala a láska". Dělníci musí v Schillerově zúčtování s maloměšťáctvím najít velké zalíbení, píše "Freiheit".

Návštěvnost však zůstává hodně diskutabilní. Na dalším představení hry však byly řady sedadel dobře zaplněny. Nadšení dělníků přivedla "Freiheit" k tomuto závěru: "Buržoazie zapomněla, jak následovat své velké básníky, své klasiky, ale němečtí dělníci si k nim našli cestu." A tak se stalo. Dělníci se svatou oddaností vstupovali do chrámu umění, kde se setkávali s básníky, velekněžími pravdy a krásy.

Sociálně demokratická strana se komunálních voleb v Sobědruhách neúčastní. Aby se ukončila činnost "kliky", která se věnuje obohacování, vyzývají se všichni sociální demokraté, aby volili buržoazní opozici, uvádí „Freiheit“.

Tato buržoazní opozice však ve volbách do třetího volebního orgánu prohrává. „Freiheit“ to komentuje: "Ale i když pomalu, nespokojenost s vládnoucím systémem se bude šířit tím jistěji a přijde čas, kdy se potupně zhroutí sám do sebe."

Dělnická knihovna v Teplicích je znovu otevřena. Různé odbory a organizace spojují své knižní fondy a zakládají novou knihovnu s 2000 svazky. Je umístěna v budově "Austria" v Císařské ulici. Fond zahrnuje poezii, společenské a přírodní vědy i česká díla. Používání a půjčování je bezplatné.

V první den znovuotevření využilo služeb knihovny 50 čtenářů. Půjčují si především nejlepší literaturu, díla

Schillera, Grillparzera, Ibsena, Zoly a Gorkého. Skutečnost, že se nepůjčují společenskovedné ani přírodovědné knihy, je způsobena tím, že katalogy pro tyto oblasti ještě nebyly dokončeny.

18. ledna se v hotelu Neptun koná demonstrativní shromáždění - prezentace v němčině a češtině - požadující zavedení podpory v nezaměstnanosti. Podporu v nezaměstnanosti totiž poskytují pouze odborové příspěvky.

Opět jde o znovuotevřenou dělnickou knihovnu, kterou do konce ledna navštívilo 106 čtenářů, kteří si vypůjčili 240 knih. Jádrem čtenářů tvoří tiskaři knih. Bohužel velká část organizovaných dělníků knihy vůbec nečte.

Koncem ledna se na různých místech konají přednášky se světelnými obrazy na téma "Velká francouzská revoluce". V Trnovanech se sleduje pád francouzského císaře v restauraci "Kaiser von Österreich".

Teplická „Freiheit“ odmítá obvinění ze "sociálně demokratické Panamy".

Vídeňský stranický dům a tiskárna prý byly financovány hypotékami poskytnutými bankami a spořitelny za zcela běžných podmínek. Místní celostátní noviny sbíraly odpadky na hnojišti jako sběrač hadrů a převzaly články vídeňských bulvárových novin. Banda pomlouvačů tak z toho učinila "sociálně demokratickou Panamu".

Dne 25. ledna se v Teplicích koná 10. zasedání Říšského svazu dělnických pěveckých sborů Rakouska. Okres má 1302 členů, ale pěvecké výkony jsou nevalné, jak hlásí okresní sbormistr Uhlík. Podle něj by mohlo dojít ke zlepšení

pouze tehdy, kdyby měl možnost sledovat zpěv jednotlivých spolků. Nejasná zůstává povinnost tzv. dělnických tělocvičných a pěveckých spolků platit příspěvky, které jsou pododdíly dvou spolků. Na okresním pěveckém festivalu 1915 jsou plánovány masové sbory.

Sociální demokraté z Novosedlic si za svého zástupce zvolili Wenzela Trepesche.

V roce 1914 inzeroval výrobce tetralinu a mýdla Stork své výrobky jako posly míru, ale pouze v "boji proti moru pracích dnů".

Únor

Mládež v okrese Teplice se schází v pivnici v Krásném Březně a na březen plánuje protialkoholní výstavu v Teplicích.

Černé ovce v roce 1914: Josef Kaspar z Nejdek a Max Neumann z Podmokel jsou vyloučeni z Rakouského svazu kovodělníků za zpronevěru spolkového jmění.

Na začátku února umírá na šachtě Nelson v Oseku horník Rudolf Czermak při své první směně. Zabije ho kus uhlí.
(Pozn.: O 20 let později, 3. ledna 1934, dojde na této šachtě Nelson k jednomu z největších důlních neštěstí ve střední Evropě.)

Účastníci plesu pořádaného Dělnickým pěveckým spolkem Novosedlice v restauraci „Morgensonne“ (Ranní slunce) vstupují do "říše zimního krále". Podle oznámení je připravena propracovaná výzdoba a kostýmům je

věnována velká péče, proto se všem doporučuje zaplatit za tuto karnevalovou akci 1,20 korun.

Porcelánáři z Dubí zvou na každoroční karnevalový ples.

Návštěvníci se mohou těšit na nádherně vyzdobené místnosti, zvuk dobré hudby a krásný vlajkový tanec. Pro méně zkušené tanečníky je připraven také "Schrammelmusik".

Odborový svaz horníků přijal 457 nových členů. Z téměř 14 000 členů je však 6600 nových. Pracovní síla je nestálá.

Svaz Němců žaluje redaktora sociálně demokratického listu "Volkswille" ((Pozn.: *Vůle lidu*) v Chomutově Eugena de Witteho pro pomluvu. Soudní proces však musí být odročen, protože většinu porotců tvoří členové Svazu. De Witteho advokát dokonce žádá o soudní proces mimo Čechy.

Koná se konference žen v okrese Teplice. Během roku 1913 bylo přijato 200 nových členek. Heinrich Kremser v debatě kritizuje vánoční dárky, které si mnohé ženské spolky nadělily. Namísto rozdávání dárků se vyslovil pro předčítání pohádek pro sváteční období. Na Kremserovu žádost je rozhodnuto zaměřit se v budoucnu na výchovnou práci pro děti.

Vlastně se jedná o vraždu roku 1914: Johann Solinger, tiskař ve stranické tiskárně v Podmoklech, je zastřelen stávkokazním agentem Paulem Keilingem.

"Freiheit" také viní z vraždy zejména zaměstnavatele, kteří využívali lidi jako Keiling, aby přivedli cháttru, která měla stávku přerušit. Měli vědět, že Keiling byl již v minulosti

sedmáctkrát odsouzen za napadení, podvody, kuplířství, krádeže, přijímání kradeného zboží, nátlak a zbavení svobody a za mřížemi strávil celkem devět let.

Solinger se snažil promluvit s tiskařem, kterého Keiling přivedl, aby stávku přerušil. Tiskař měl pracovat pro radikální německé noviny "Nordböhmisches Tagblatt" ((Pozn.: *Severočeský deník*). Když se Solinger a další pokusili s tiskařem promluvit v hotelu Stadt Prag ((Pozn.: *Město Praha*), došlo ke Keilingovu činu.

Bezprostředně poté, co se o vraždě dozvídáme, se v Ústí schází krajská stranická reprezentace pro Čechy pod vedením Josefa Seligera. Mimo jiné se rozhodne poslat rodině zesnulého místo věnce 30 korun, aby zmírnila jejich utrpení.

5 000 lidí nese zavražděného Solingera k hrobu. V čele pohřebního průvodu nesou tři tiskaři velkolepou květinovou výzdobu z palm a červených karafiátů. Za nimi následuje 35 nosičů věnců. Průvod se zastavuje před podmokelským lidovým sálem, z jejíhož balkonu drží Karl Cermak Solingerův nekrolog. Smuteční obřad na hřbitově začíná zpěvem sboru "Ein Sohn des Volkes" ((Pozn.: *Syn lidu*). U hrobu promlouvá Adolf Reitzner. Jeho syn Richard Reitzner se později ožení se Solingerovou dcerou. "Silní muži se nestyděli za své slzy a ženy vzlykaly nahlas," píše noviny "Freiheit".

Večer v den pohřbu se v hotelu Stadt Prag (Pozn.: *Město Praha*) koná smuteční shromáždění. Davy jsou tak velké, že zůstávají na náměstí až do pozdních večerních hodin. Zástupce tiskáren Sußmann a Karl Cermak pronášejí

projevy a ostře útočí na podnikatele a úřady. Ti jedni zaměstnali odsouzeného Keilinga, ti druzí mu udělili zbrojní průkaz.

"Freiheit" se v nepřetržitém proudu článků zabývá vraždou Solingera. Keiling byl "žoldnéřský vůdce", který vládnoucí třídě poskytoval "nájemníky" pro boj proti stávkujícím dělníkům.

Ve Varnsdorfu se koná hojně navštívená schůze. Předtím je organizátor Anton Augsten informován policií, že se o Podmolské vraždě nesmí mluvit. Oswald Hillebrand, který přednáší o parlamentu, použije slovo "Keiling" a ve stejném okamžiku je schůze přerušena přítomným zástupcem úřadů.

Maškarní ples porcelánových dělníků se koná v sálech společenského domu „Ritterburg“ v Trnovanech pod názvem "Pěvecká slavnost obce monotónního zpěvu". Hraje kapela Lorenz.

Kapela Bernhardt hraje na masopustní pondělí v hotelu Neptun. Je to dělnický ples a každá druhá dáma platí vstupné jen 80 halířů.

Josef Kohl umírá. Strojník železnice Ústí-Teplice dostal již v roce 1912 při práci záchvat, ze kterého se nikdy nezotavil. Noviny "Freiheit" o odboráři a sociálním demokratovi napsaly: "Jeho památka nikdy nevybledne".

„Freiheit“ otiskuje "Heimkehr" (Pozn.: *Návrat domů*), báseň navrátilce z války, kterou napsal Oskar Woehrle a která jasně ukazuje, že návrat domů po válce je cestou do cizí země. Píše se únor 1914.

Pro nedostatek dělnického fotbalu mohou čtenáři "Freiheit" získat pouze výsledky buržoazního fotbalu. DFC Praha hrál s Hakoah Vídeň 2:2. Z dalších pražských výsledků vyniká výhra Slavie 8:2 nad vlastním rezervním týmem a vítězství Viktorie Žižkov 14:0 nad Čechii Altstadt (Staré město) v roce 1914.

Koncem února začíná v Litoměřicích proces s Paulem Keilingem, který je obviněn z vraždy Johanna Solingera. Tvrdí, že šlo o sebeobranu a že smrtelný výstřel padl při potyčce. Všichni svědci to však popírají.

Porota v Litoměřicích shledala Keilinga vinným ze sebeobran, a proto ho odsoudila k pouhým devíti měsícům odnětí svobody. "Freiheit" komentovala rozsudek takto: "Tento řezavý fakt se dělníkům zavrtá do mozku stejně horký a hluboký jako kulka v ocelovém plášti z Browningu odporného vraha do krčních svalů nešťastné oběti." Dále se tam píše: "Otec bude vyprávět synovi a syn bude vyprávět vnukovi, jak lacině si buržoazní porota v roce 1914 cenila dělnického života".

Březen

"No, nebylo to tak zlé," těmito slovy se vrah Keiling loučí s porotou v Litoměřicích. Podle novin "Freiheit" je toto prohlášení "darebáckého recidivisty" v „berlínském chuligánském nářečí“ přičemž poukázal na to, že sám on, Keiling, byl mírným trestem překvapen. Státní zástupce podává odvolání, takže o něm musí rozhodnout kasační soud. Během soudního procesu se Keiling hájil

sebeobranou. Již den předtím však prohlásil, že bude střílet při sebemenší příležitosti. Když ho na nádraží v Podmoklech vyzvedli ve služební drožce, vytáhl Browning a vyhrožoval každému, kdo se k němu přiblíží. To později potvrdil i kočí drožky. Vyslanec společnosti Winkler vezme Keilinga do hostince „Rehnelt“ se stávkokazem, kde po večeři probírají strávit noc. Hospodský později uvedl, že mu Keiling ukázal revolver, když ho vedl do pokoje, který ukázal na dveře se slovy: "Ať někdo přijde ke mně, mám u sebe revolver."

Druhý den ráno, v neděli, se v hotelu "Stadt Prag" ((Pozn.: *Město Praha*) sešlo osm až deset pomocných tiskařů, aby zabránili tiskaři Genzovi přerušit stávku v Děčíně. Když jeden z tiskařů požádal Genze, aby své ženaté kolegy v Děčíně nebodal do zad, Keiling náhle vyskočil a vykřikl: "Chcete si se mnou začít, kdo se ke mně přiblíží, je mrtvola." Solinger vstal a řekl kolegům, že chce s Genzem mluvit. Keiling se otočil k Solingerovi a řekl: "Chcete se mnou začít; ještě jeden zvuk a jste mrtvola." Keiling vystřelí. Na základě tohoto sledu událostí ho státní zástupce obviní z vraždy. Když je důkazní břemeno příliš zdrcující, prohlásí, že byl uchopen a došlo k výstřelu. Nelze však prokázat, že Keiling byl skutečně fyzicky napaden. Přesto porota ve svém rozsudku prohlásí, že šlo o sebeobranu. Dva svědci, číšník a kuchařka, pod přísahou vypovídají, že k žádnému fyzickému útoku na Keilinga nedošlo. Přesto devět z dvanácti porotců konstatovalo sebeobranu.

O vraždě Solingera informuje i ostatní tisk. „Bohemia“, která se původně přimlouvala za zproštění viny, nakonec rozsudek otiskla bez komentáře.

Podle novin "Freiheit" vyzývaly "německé radikální agitační noviny" k okamžitému propuštění Keilinga, který se stal obětí sociálně demokratického teroru. Sociálně demokratický tisk naopak "hanebný rozsudek" ostře kritizoval. Vídeňské "Arbeiter-Zeitung" ((Pozn.: *Dělnické noviny*) byly po ostré kritice rozsudku úřady zabaveny.

Liberecké noviny "Vorwärts" ((Pozn.: *Vpřed*) označily rozsudek za "třídní spravedlnost" a "facku dělnické třídy". Rozsudek osvětlil hanebnou roli, kterou hraje soudnictví v třídním státě. Porota zasadila dělnické třídy ránu. "Vorwärts" uzavírá: "Toto bohaté semeno, pohnojené krví dělníka a slzami jeho vdovy a sirotků, bujně vyraší na stébla, ale úroda jednou přijde do našich stodol!"

V teplické "Freiheit" se žádá přiznání plných občanských práv pro všechny ženy a dívky.

Před komunálními volbami v Novosedlicích byl kolem sdružení vlastníků domů zřízen výbor, který navrhoval kandidáty pro volby. Sociální demokrat Kowarsch, který byl rovněž členem tohoto výboru, navrhl několik sociálních demokratů. Aby se zabránilo blížícímu se úspěchu sociálních demokratů, běhají v předvečer voleb po městě "podezřelé postavy", aby opravily již rozdané volební seznamy. Zvolen je jistý pan Kugler, který však na seznamu vůbec neměl být.

"Militarismus vyžaduje od lidu každý rok nové oběti peněz a krve," napsala „Freiheit“ v mírovém březnu v roce 1914.

V obsáhlém článku v listu "Freiheit" se věnuje rozsudku nad Keilingem a dochází k závěru, že není překvapivé, že "občanští porotci" pod vedením továrníka dospěli k takovému rozsudku.

Davy lidí demonstrují proti rozsudku Keiling ve vídeňské čtvrti Favoriten. Řečník Fritz Austerlitz zaujímá proti rozsudku „skutečné rány palicí“. Když promlouvá o litoměřické porotě, ozývají se hlasité výkřiky "fuj-hovada". Austerlitz, jehož projev byl později na základě úředního nařízení zakázán ke zveřejnění, říká: "Třídní spravedlnost je základem státu". Podle Austerlitze bylo nepřípustné, aby se na porotních lavicích šířil "tupý filistrovismus". Jedině sociální demokracie měla sílu takovou nespravedlnost zlomit. Stávky se dnes podobají válkám, pokračoval.

Poslanci Rieger, Schiegl a Seliger se jménem klubu sociálních demokratů obracejí na ministra vnitra s interpelací. V úvodu všichni tři zdvořile upozorňují, že ministr nenese vinu na tom, co se stalo, že nenese vinu ani na tom, že "dvanáct nečestných mužů, kteří zapomněli na svou přísahu, stále vidí v bezúhonné oběti jen svého třídního protivníka a v odporném vrahovi jen vítaného pomocníka své třídy".

Vražedné zbrani je věnován samostatný článek v listu „Freiheit“. Keiling, který byl v minulosti sedmnáctkrát trestaný, získal na pražském policejním ředitelství zbrojní průkaz. Policejní oddělení bylo tímto spoluvíníkem vraždy.

Na setkání v restauraci "Kronprinz Rudolf" ((Pozn.: *Korunní princ Rudolf*) v Bystřici hovoří Josef Seliger o "krvavém činu v Děčíně a jeho odčinění". V pozvánce se uvádí, že rozsudek je povolením k vraždění dělníků. Jako Němci byli dělníci zděšeni, že Keiling byl považován za "svatyni německého národa".

Skioptikum. Tomu se věnuje článek ve „Freiheit“, který chválí výhody této rané formy diaprojektoru pro vzdělávací práci. Takzvané snímkové přednášky by bylo možné využít především k udržení prchavé pozornosti mladších pracovníků. Koneckonců bylo třeba oslovit nejen ucho, ale i oko posluchače. Série snímků, které používal vzdělávací výbor dělnického hnutí, měly názvy jako "Ocel a železo" nebo "Bitva o severní pól", "Fotografie hvězdné oblohy".

Nejoblíbenější je však "Francouzská revoluce". Zde se o přestávkách prodává také 280 doprovodných brožur. Hojně navštěvované jsou pohádkové přednášky pořádané zejména pro děti. Výkřiky radosti a nadšení provázejí vložení nového snímku.

Den žen okresu Teplice se koná v "Morgensonne" (Ranní slunce) v Novosedlicích. Organizované ženy a dívky ze svých měst a obcí přicházejí na místo setkání v různých průvodech. Setkání zahajuje Dělnický pěvecký spolek Novosedlice se svým sborem. Projev přednáší Karl Cermak, pozdější generální tajemník DSAP.

Josef Hofbauer v Bílině promlouvá ke Dni žen a vyzývá k volebnímu právu žen, za což sklízí bouřlivý potlesk.

Proti alkoholu jsou zaměřeny aktivity Dělnického abstinentního spolku a krajské organizace mládeže. K propagaci abstinence je určena velká putovní výstava, cyklus fotografií a přednášky.

Josef Seliger promluví na veřejném shromáždění v Jablonci o vraždě Solingera. Zatímco podobné akce se konaly na mnoha místech, toto shromáždění bylo úřady zakázáno, takže Seliger nakonec promluvil na veřejné schůzi spolku,

protože podle „Svobody“ se takové shromáždění nedalo tak snadno zakázat.

Ve Vídni se připomínají mrtví z března (roku 1848).
(Pozn.: *O sto let později se stále připomínají, jen jiným způsobem. V roce 1914 se připomínají mrtví z revoluce 1848, později zastřelení demonstranti z roku 1919.*)

Březnová vzpomínková akce se koná také v hotelu Neptun v Teplicích. Operní pěvec Duhan a recitátor Führer vystupují před vzpomínkovým projevem Josefa Seligera. Později se také tančí. Hraje kapela Bernhart.

Ministerstvo vnitra ve "Freiheit" varuje před emigrací do nezaměstnané Kanady. (Pozn.: *Kanada přijme mnoho sociálně demokratických uprchlíků z Československa od roku 1938.*)

Teplický lidový sbor, sdružení různých pěveckých skupin z dělnického hnutí, připravuje vystoupení na březnové oslavy.

Ve dnech 22. a 29. března se budou konat agitační dny pro "Freiheit", aby se zvýšil počet abonentů. Veškerá další setkání a akce by se konat neměly, píše dotýčný list.

Koná se výroční konference mládeže v okrese Teplice. Josef Hofbauer hovoří o úkolech do budoucna.

Kromě toho se všude ve spádové oblasti "Freiheit" konají schůze důvěrníků. Většina těchto schůzí se koná ve známých hospodách. V Drahůnkách se scházejí v "Urstoffhalle", v Dubí ve "Freundschaft". V Újezdečku se scházejí ve "Weintraube", v Horní Krupce v "Belgischer

Hof". V Řetenciích se scházejí v "Kaiser von Österreich" a v Údlicích v "Germania".

Duben

Teplická "Freiheit" začíná od 1.dubna s tiskem nového seriálového románu. Dílo se jmenuje "Zápletka s Costa Negrou"" a napsal ho Gustaf- Janson (Pozn: *Johan Gustaf Adolf Janson, 1866-1913, švédský spisovatel*).

2. okrsek cvičí volná cvičení pro okresní gymnastický festival, vysokou hrazdu, koně, bradla, ale také štafetu, faustball a běh na 100m pro gymnastický festival 5. okrsku Rakouského dělnického tělocvičného svazu v hospodě „zur Freundschaft“ (Pozn: *K přátelství*).

Tělocvičný klub Pozorka se schází v hospodě, jejíž název by sotva mohl být příhodnější: "zum Kronprinz" (Pozn: *ke korunnímu princí*).

Protialkoholní výstava Rakouského dělnického abstinentského spolku je zahájena v Teplicích přednáškou vídeňského nemocničního lékaře Oskara Kurze. V místě konání výstavy, v domě Austria, jsou denně pořádány odborné prohlídky.

Některé výroky na adresu soudců v procesu s vrahy v Solingenu vedly ke konfiskaci jednoho z čísel deníku "Freiheit". Vzhledem k tomu, že téměř podobné pasáže byly zveřejněny ve vídeňském "Arbeiterzeitung" (Pozn: *Dělnické noviny*"), píše "Freiheit": "cesty cenzury jsou tak temné, že je pro obyčejné smrtelníky nemožné je p o c h o p i t".

Pekaři, pivovarníci, řezníci, mlynáři - včetně cukrářů - se dohodnou na založení sdružení pracovníků v potravinářství a nápojářství. Dále jsou zahrnuty tyto profesní skupiny: výrobci sodové vody a minerálních vod, dělníci v masných konzervárnách, dělníci v loupárnách rýže a škrobárnách, dělníci v konzervárnách zeleniny a při výrobě těsta a kávových náhražek. Plánuje se, že od 1. ledna 1916 bude vycházet společný odborný časopis.

Deník „Freiheit“ hrdě oznamuje, že v rámci reklamní kampaně získala 1600 nových zákazníků. Článek končí slovy: "Ať žije mezinárodní sociální demokracie!"

Květinářství a palmářství W. Josefa Oppitze z Trnovan nabízí červené látkové karafiáty ve vynikající kvalitě, nabídka na 1. května.

A i pokyny pro místní skupiny na 1. května se týkají karafiátů. Ty se mají kupovat pouze u obchodníků s modrými páskami, protože jen ti jsou stranou oprávněni. Červené pásy nosí pořadatelé jejichž pokyny je třeba dodržovat. Ráno 1. května je v Novosedlicích pronesen projev Josefa Seligera v restauraci "Morgensonne" (Ranní slunce), bez pásky.

Na Velikonoční neděli pořádá zpěvecký sbor sklářů z Novosedlic v restauraci "Morgensonne" koncert. Zazní dvě Uthmannovy skladby, od Möhringa "Wie hab ich sie geliebt" (Pozn: *Jak jsem jí miloval*) a "Freiheit, Gleichheit, Brüderlichkeit" (Pozn: *Svoboda, rovnost, bratrství*) od Kleinerta. Dvojitě kvarteto zazpívá humornou skladbu "D'Leibknöpf". Následuje duet "Ach, jak krásné je jaro", stejně jako dvě sólové písně "Zu spät" (Pozn: *Pozdě*) od

Schumanna, a "Waldesrauschen" od Urgiše.

Následují dvě citerové skladby:

"Koncert ve stylu Ländler" a "Zpěvní ptáček". Dětský sbor zpívá "staré a nové časy".

Kühnsteinská kapela hraje různé hudební skladby. Večer je zakončen taneční zábavou.

Téže o Velikonocích se v Ústí koná celostátní gymnastická konference rakouských dělnických gymnastů. Josef Potschapka - *v meziválečném období bude znám jako Počapka* - referuje o činnosti federace. Do federace byl přijat český centralistický svaz. Kromě toho bylo nyní uzavřeno pojištění odpovědnosti u pojišťovny pro všechny členy. Od roku 1913 vychází "Arbeiter-Turn-Zeitung" (Pozn: *Dělnické gymnastické noviny*), což je podle Potschapky velký krok vpřed. Ze zprávy generálního ředitele vyplývá, že vlastní hospodaření svazu by probíhalo ještě lépe, kdyby všechny kluby nakupovaly své potřeby od svazu, a ne od jiných distributorů. Celostátní gymnastická konference se rozhoduje ukončit vydávání ženského časopisu "Freie Turnerin" (Pozn: *Svobodná gymnastka*) a místo něj zavést pravidelnou ženskou rubriku v hlavním časopise. Delegáti bez větších debat udělují Spolkovému výkonnému výboru právo zahrnout do budoucna i sportovní a herní kluby. Za touto stručnou poznámkou se skrývá zlom v dělnické gymnastice. Sport přichází.

Velikonoční svátky využívá k návštěvě Teplic také skupina mladých sociálních demokratů z Míšně. Po ubytování a prohlídce zámku je čeká komentovaná prohlídka protialkoholní expozice, kterou zajišťují členové Dělnické

mládeže. Na Velikonoční pondělí se skupina vypravila na zříceninu hradu Kostomlaty, kde si dopřála svačinu, připravenou na "praktických kuchyňských přístrojích" Míšeňských hostů a stoupá na Milešovku, ale na vrcholu kvůli mlze nic nevidí. Po přestávce na oběd - samozřejmě bez alkoholu - túra pokračuje a nakonec končí v Ústí, odkud se Míšeňští vrací domů. "Opravdu božské hodiny, které utekly až příliš rychle," píše reportér.

Rudolf Rückl se kinematografii věnuje v delší kapitole. Plakáty kin s hrůzostrašnými nebo lascivními výjevy znovu a znovu ohlašovaly nové hity a hypnotizovaly kolemjdoucí. V Teplicích navštěvovalo každý týden jedno ze čtyř místních kin asi 1000 dělníků. Divadlo, podle Rückla "místo skutečného umění", je dělníkům zpřístupněno jen obtížně, protože je institucí majetné třídy. Alternativou jsou dělnická představení, která by však fungovala jen při nižších cenách vstupenek. "Křiklavé reklamy v kinech apelují na senzacechtivost, lascivnost a sentimentalitu diváků," pokračuje Rückl. Protože dělnické hnutí nemůže dělníky od návštěvy kina odradit ani ovlivnit podobu programu, musí v dělnických novinách pravidelně vycházet filmové recenze, které by dělníky upozorňovaly na špatné filmy. S odkazem na filmy v Praze a Vídni, jejichž výtěžek šel přímo armádě, Rückl v závěru varuje před hrozícím nežádoucím vývojem v kinematografii.

Výroční okresní konference strany se koná v hostinci "Zum Kaiser von Österreich" (Pozn: *k rakouském císaři*). Zastoupeno je 34 organizací 65 delegáty. Okresní důvěrní zástupce Heinrich Kremser ve svém referátu naléhá, aby byl program národní autonomie přijatý v Teplicích ještě

více rozšířen mezi dělnickou třídou. Pokladník Axa mit podává zprávu nejen o financích okresu, ale také o fotografickém programu. Třinácti přednášek se zúčastnilo 1896 návštěvníků. Josef Hofbauer referuje o vzdělávací práci a o potřebě zlepšit návštěvnost akcí. V nové ústřední knihovně již není místo pro další knihy. Společně s ženskými organizacemi je na podzim plánována reforma vánočních večírků. Je to také Hofbauer, kdo napadá "českou tiskovou justici" na téma sociálně demokratického tisku.

Josef Hofbauer hovoří večer v domě Austria k ženské teplické organizaci.

Josef Seliger současně hovoří k ženám v Trnovanech. Hospoda zde: „Kaiser von Österreich“ (Pozn: *Rakouský císař*)

Dělnická knihovna v Teplicích získává nové knihy: Nexövv: „Pelle, dobyvatel“, Watzlikův "Der Alp" a další literaturu. Nakupují se knihy z oblasti literatury faktu na téma ovoce, banky, dopravní technika, elektřina, letadla a bagdádská železnice. Jako současná kniha o výchově a manželství je zakoupena Meyerova "Z dívky ženou".

Další článek na téma kinematografie vyšel v deníku "Freiheit" od jistého Preise z Hrobu. Předpovídá velký "krach kin", protože nyní existuje tolik konkurenčních kin. Podle Preise by kino mohlo mít pouze škodlivý vliv na vzdělanostní aspirace dělnické třídy. Existovaly jen "brakové filmy". V kině si senzacechtivé publikum kazil povrchní tisk. Filmové adaptace literatury také postrádají kvalitu, protože velký duch, který knihami prochází, se ve filmu ztrácí. Jedním z řešení by podle Preise mohlo být

pouze to, že by se kino stalo majetkem společnosti. V budoucnu musí být cílem, aby se dělníci vyhýbali špatným filmům.

Opakovaně se objevují varování před emigrací do Kanady. Mladý proletář si zvolil cestu do Kanady a nyní trpí hladem při těžké práci. Bohužel ani vyslanci, ani konšelé si nenašli čas, aby se rakouských proletářů v zahraničí zastali.

Okresní sdružení dělnických spolků v Ústí a v Teplicích plánují krátký výlet. Ve dnech 15. a 16. srpna se chystají do Lipska za pouhých 30 korun.

Květen

Lidový sbor zahajuje prvomájové oslavy "německých soudruhů" z okresu Teplice v Novosedlické "Morgensonne" (Pozn: *Ranní slunce*) písní "Völkerfreiheitssturm" (Pozn: *Bouře mezinárodní svobody*). Josef Seliger hovoří: "Poprvé se 1. května před pětadvaceti lety probudil obrovský národ ze spánku a setřásl své okovy". Seliger reagoval na rozpuštění vídeňské Říšské rady hrozbou, že se chopí zbraně se stejnou razancí jako tehdy ruští dělníci. Podle zprávy reagovalo shromáždění na tuto narážku na revoluci z roku 1905 bouřlivým demonstrativním potleskem.

Demonstrační průvod v odpoledních hodinách dne 1. května doprovází podezřelé kupy mraků.

Pochod Teplicemi doprovází živé písně tří kapel. Jednotlivé místní organizace nesou "válečné trofeje" - z volebních bojů. V Trnovanském parku hraje Rauscherova kapela. Tato

prvomájová oslava byla svědectvím dělnické ochoty bojovat, uzavírá reportáž.

V Duchcově se střídají němečtí a čeští řečníci. Po průvodu následuje odpoledne koncert a večer taneční zábava.

Josef Hofbauer (*Pozn: jehož knihy národní socialisté v roce 1933 spálí*) pronese na náměstí v Horním Litvínově "povzbuzující projev". I zde zaznívá heslo: "Proti zbrojení a za mír".

Pořádá se "Festival volné gymnastiky", na kterém se poprvé konají i soutěžní zápasy. Zrod německého dělnického fotbalu v českých zemích se tak rychle blíží.

Jistý Lizak v novinách „Freiheit“ vysvětluje, že stejně jako Rudolf Rückl je pro to, aby kritika reformním způsobem ovlivňovala kinematografii, protože jinak by se mu věci vymkly z rukou. "Postavit se proti kinematografii by znamenalo plavat proti proudu, postavit se proti významnému kulturnímu výdobytku a technickému pokroku," pokračuje a mýlí se, když vyjadřuje přesvědčení, že přijde doba, kdy z kin zmizí různé humorné šlágry, nepřírozená zobrazení, kýčovitá a krvavá scény a podobné nevkusné produkty filmových výrobců. Přínosem kina je, že návštěvník vidí stavbu lokomotivy nebo zaoceánské lodi, realistické scény z lovu nebo ze života mravenců. Ústřední kancelář pro výběr smysluplných filmů však neexistovala - takové centrum vzniklo až po válce v režii strany.

Skupina mládeže z Novosedlic se vydává na výlet na hrad Kyšperk.

Jako výchozí bod je zvolena restaurace "Lufts Veranda" (Pozn: *Luftova veranda*). V zájmu bezpečného dosažení cíle túry dostanou účastníci na výchozím místě přísný pokyn: "Žádné zastavení v hostinci".

"Freiheit" zve na otevření „Kaiser-Panorama“ (Pozn: *Císařského panorama*) v Teplicích. Za tímto honosným názvem se skrývají výstavy o cestovatelských cílech. Dělnické jízdenky na "velmi zajímavý výlet do Jižního Tyrolska, rakouského ráje" a do "nádherného královského zámku v Herrenchiemsee" jsou k dispozici u správy "Freiheit".

O víkendu 16. a 17. května pořádá vídeňský Luitpold Stern v Teplicích knihovnický kurz, který poskytne nejen informace o systematické vedení knihoven, ale ukáže i způsoby vzdělávání čtenářů. Za organizaci je zodpovědný Josef Hofbauer.

Večer 16. září pořádají dělnické gymnastické kluby v hotelu Bristol v Teplicích lekci gymnastiky.

Hostinec "Zur Morgensonne" má pro dělnické hnutí v Novosedlicích zásadní význam. Dne 23. května je zde v rámci setkání dělnických spolků otevřena dělnická knihovna. O den později se zde schází dělnický gymnastický klub Gleichheit Weißkirchlitz (Pozn: *Rovnost Novosedlice*), aby se připravil na účast na nadcházejícím okresním gymnastickém festivalu.

Dělnická knihovna v Teplicích opět získává nové knihy. Vedle četných děl kritických k alkoholu jsou to knihy Bebel a Rennera a básně Grillparzera. Zařazena je i Chayesova "Péče o pleť a vlasy".

Dětský výlet pořádaný mosteckou ženskou organizací na Rýzmburk u Oseka a na Stropník přináší spoustu zábavy a odpočinku na voňavém lesním vzduchu plném pryskyřice. Účastnický poplatek pro jedno dítě činí 50 haléřů. Rodiče, kteří vyšlou dvě děti, zaplatí pouze 30 haléřů za jedno dítě, 25 haléřů za tři děti a 20 haléřů za čtyři děti.

Léto - čas sportovních festivalů. Pod záštitou "podivně krásného svatodušního počasí" se koná i gymnastický festival 5. obvodu Dělnické gymnastické federace. Je to první akce pořádaná dělnickými gymnasty v Teplicích. Na úvod v restauraci "Bristol"

Čermák zahajuje program dělnické gymnastiky živým projevem. Jeho projevu naslouchá i řada saských dělnických gymnastů. V neděli odpoledne prochází gymnasté městem a ve svých "elegantních tradičních krojích" přitahují pozornost. Pěkné gymnastky průvod ještě více oživují. Když nehraje hudba, zpívají saské gymnasté "nádherné bojové písně". V čele průvodu je nesena vlajka klubu z Brießnitz-Cotta v Sasku. Po gymnastických cvičeních spěchá průvod večer na slavnostní setkání v Novosedlicích. Závěrečný tanec končí pro mladé lidi příliš brzy. V pondělí je letmo zmíněn fotbalový zápas mezi gymnasty z Ústí a Novosedlic. Až příliš okrajově, neboť jde o první dělnický fotbalový zápas v českých zemích a zároveň o začátek moderní éry (Pozn: *kteřá si dá další přestávku až do roku 1918*).

Gymnastický festival, vůbec první v Teplicích, byl nějakou dobu na vážkách, protože město nechtělo poskytnout sportoviště. Nakonec se festival podařilo uspořádat s pomocí soukromé osoby. Účast devíti saských klubů byla

podle komentáře v novinách "Freiheit" symbolem pevného a nerozbitného pouta, které spojovalo rakouské dělnictvo s německým.

Na jiném místě se dozvídáme o skutečných sportovních událostech. Kromě hromadné gymnastické soutěže, které se účastní 400 mužů, se poprvé koná i individuální gymnastická soutěž. Dívčí gymnastické týmy z Předlic a Chabařovic excelovaly v soutěži o stuhu. V soutěži šesti disciplín s těsným náskokem zvítězil Franz Höhne z Ústí. Na druhém místě skončil Emil Bradatsch z Předlic. V trojboji zvítězil Emil Wacara z Ústí.

Tento sport si teprve pomalu razí cestu do gymnastického hnutí. Hraje se pěštní fotbal, jen v Ústí jsou tři týmy. V blíže nespecifikované společenské hře vítězí Saská Kamenice 66:27. Chrochvice jsou nejsilnější v takzvaném běhu po baru, který se rozhodně netýká závodů kolem pultu. V dosud ojedinělém okrajovém fotbalovém sportu Novosedlice poráží tým ústeckých gymnastů 6:0, rozhodčím je Heinrich Müller. (Pozn: *Po roce 1918 vstupuje do československého parlamentu a v roce 1938 je nucen odejít do britského exilu*).

Volební vítězství v Jenišově. Jenišov je malé městečko a k předstižení ostatních stran stačí 63 hlasů. Ovšem pouze ve třetím volebním tělese, protože v roce 1914 se nekonají rovné volby.

Dozvídáme se více o prvním dělnickém fotbalovém zápase. Dozvídáme se také, že dělnickému fotbalu dosud bránil nedostatek vyhrazených hřišť. Podle zprávy v novinách "Freiheit" by se po jejich vybudování museli "spokojit" s

tímto mezi mládeží tolik oblíbeným sportem. Ve hře samotné se převaha Novosedlic projevovala jak vzornou útočnou řadou, tak i běžci a obránci, kteří byli stále na hřišti. "Sparta" z Ústí naopak nebyla schopna pořádně hrát, takže mnoho šancí zůstalo nevyužito. První gól české dělnické fotbalové soutěže padl z penalty.

Červen

Členům různých organizací dělnického hnutí se nabízí o svatodušních svátcích výlet do Prahy. Mladí lidé zaplatí 21,50 korun a hosté 22,50 korun za cestu a stravování.

V Neptunově síni v Teplicích hovoří pražský profesor kanonického práva Wahrmond o Zadní Indii a Khmérské říši. Jeho přednáška je zarámována fotografiemi pořizenými během cesty do Kambodže. Khmerská říše se podle něj stala obětí cizích mocností, protože byla vysávána vlastní kněžskou kastou. Příčiny pádu říše je třeba hledat v tomto "megalomanském, všemocném kléru". Ve "Freiheit" byl Wahrmondův projev kritizován za přílišnou nejasnost a nedostatečné řečnické schopnosti.

O svatodušních svátcích se v Podmoklech koná odborová konference sklářů. Odbory mohou poukázat na nárůst počtu členů. Svaz vydává německý a český odborný časopis. Aby se zabránilo podbízení mezd ze strany maďarských a chorvatských dělníků, je výkonný výbor svazu pověřen, aby navázal kontakt s tamním odborovým svazem sklářů.

Teplický oddíl mládeže má za sebou úspěšný zájezd do Prahy. Pod vedením některých pražských soudruhů vystoupili na Hradčany, aby si prohlédli všechny tamní prostory. Po obědě následovalo setkání s Emilem Straušem, historikem německo-české sociální demokracie a pozdějším zetěm Josefa Seligera. Večer následuje návštěva Offenbachovy "Krásné Heleny" v Novém Německém divadle. Následující den Strauß opět přednášel o historii Prahy.

14. června zve spolek Volné gymnastiky Pozorka na svou 20. zakládající slavnost a doprovodnou gymnastickou show, která se bude konat v zahradní restauraci "Schönbrunn" v Nové Bystřici. Od restaurace "Kronprinz" (Pozn: *Korunovační princ*) v Pozorce vyjde průvod na místo konání festivalu. Hlavní projev přednese Josef Seliger. Návštěvníci pouti budou mít k dispozici zábavní atrakce, jako jsou kuželky a kolo štěstí. Na závěr je oznámeno, že v případě nepříznivého počasí se festival neodvolatelně uskuteční 21. června.

Teplická skupina mládeže zve 12. června na večer her do Domu dětí a mládeže "Austria" do Teplic.

Heinrich Kremser pořádá pro okresní sdružení dělnických spolků společenský výlet do Lipska. Termín cesty: 15. a 16. srpna.

"Freiheit" přináší zprávy o případu Keiling. V listopadu 1913 držel v Berlíně před několika ženami dýku jako odstrašující případ. Poté ho přemohlo několik stávkujících povozníků. Ti byli zase na základě Keilingovy stížnosti uvězněni. Teprve vražda Solingera v Podmoklech zvrátila v tomto berlínském

procesu situaci ve prospěch obviněných povozníků.

Organizovaní pracovníci z Horního Jiřetína 5. nebo 12. července zvou na výlet žebříňákem do Olbernhau (Pozn.: *Brandov*) v Sasku. Dospělí zaplatí 1 korunu, děti 50 haléřů.

Volná gymnastika Pozorka slaví svůj zakládající festival. Podle novin "Freiheit" je to oslava "bez velké okázalosti", ale slavící spolek na něj může vzpomenout s uspokojením.

V létě roku 1914 jsou *Tetralin* a *Čapí mýdlo* dvěma posly míru, jak by nás jejich výrobce opět rád přesvědčil.

28. června slaví Dělnický gymnastický klub Horní Litvínov svou zakládající slavnost. Od svého založení se klub musel vypořádat nejen s buržoazními nepřáteli dělníků, ale i s otázkou umístění, které podle "Freiheit" znamenalo pro takový klub život. Protože v Horním Litvínově nebyly vhodné prostory, musel se klub po čase přestěhovat do Chudeřína. Prozatímní domov, restaurace "Kaiser von Österreich" byl zrušen, protože zde mělo najít svůj domov místní kino.

Okresní organizace Most pořádá 28. června v mostecké střelnici okresní slavnost, na které se hosté mohou těšit na taneční turné, střelbu o ceny, kuželky o ceny, tombolu a zábavu pro děti. Vstupné stojí 32 korun v předprodeji a 52 korun na pokladně.

Teprve 30. června vychází číslo listu "Freiheit" s titulkem "Následníci trůnu zavraždění". Na první straně jsou podrobně popsány události v Sarajevu a počáteční vyšetřování.

Stejně číslo vyzývá k účasti na letním dělnickém festivalu v Střelné.

Červenec

Důsledkům atentátu se věnuje obsáhlý článek na titulní straně listu "Freiheit". Křesťanskosociální tisk je obviňován, že využívá smutku za arcivévodu a jeho manželku k podněcování války proti Srbsku a Rusku. Svou válečnou propagandou tento vídeňský válečný tisk vyzval k akci ruský a francouzský válečný tisk. V dalším článku autor vysvětluje, že sarajevská vražda byla politickou událostí hlubokého významu. Jak pravdivé.

Na protest proti zvýšení nájemného se koná masové shromáždění v trnovanské restauraci "Kaiser von Österreich".

Letní festival se koná v Střelné. Na hvězdicový pochod přijíždějí také hosté z Dubí, Teplic, Běhánek a Drahůnek. A pozvány jsou i další skupiny. "Freiheit" nazývá svůj vlastní "pochodový řád".

166 pracovníků ze Saska navštívilo Teplice zvláštním vlakem.

Turisté procházejí městem ve čtyřech skupinách. Po obědě následuje přednáška Josefa Hofbauera o historii Teplic. Odpoledne se skupina přesune do Dubí a odtud pěšky do Střelné, kde se zúčastní dělnické letní slavnosti.

Na letním festivalu v Střelné se koná turnaj ve fausballu. Bytřice jsou těsně poraženy Dubím 46:47, ale pak poráží Pozorku 60:39. Rezervní tým Bystřic je pak poražen Novosedlicemi 31:36, který je v této chvíli již určen pro jiný sport.

Sociálně demokratická mládežnická organizace Svaz mladých dělníků v Rakousku se stále rozrůstá. V letech 1911-1913 se počet členů zvyšuje z 9132 na 14104. V tomto období je na základě spolkového a tiskového zákona odsouzeno 78 funkcionářů spolku k pokutám v celkové výši 269 korun.

16. července se v Teplicích schází krajská reprezentace strany, nejvyšší orgán strany v Čechách, a jedná o jednání o česko-německém usmíření. Většině jednání však dominují organizační otázky.

Okresní sdružení mládežnické organizace podniká výlety na Tiské stěny a dále na Děčínský Sněžník v Labských pískovcích. Výlet je zakončen malou oslavou v Tisé. Proviant se veze s sebou.

Podle "Freiheit" jsou to "štváči", kteří ve svých "tatarských zprávách" informují o stále nových agresivních činech Srbů.

Kde je mír? Snad ho přinesou dva poslové míru, *Tetralin a Čapí mýdlo*, kteří zmírňují utrpení v boji s morem mycích dnů.

Bývalý správce "Freiheit" Patzner umírá ve věku 47 let na infarkt. Byl nájemcem restaurace Wilhelmstal, funkcionářem různých sociálně demokratických organizací a především podle "Freiheit" "dobrým bojovníkem za naši věc".

Rakouští sociální demokraté zaujímají k válce stanovisko a ve svém prohlášení pozdravují zejména vojáky v poli. Těm, kteří zůstali doma, bylo řečeno, že válka vytvoří nové Rakousko. Nyní šlo o to, aby se připravili na dobu po válce. Spolky a organizace musí existovat i ve vyhlášeném výjimečném stavu. Prohlášení končí slovy: "Ať žije sociální demokracie!".

"Freiheit" se stává deníkem, který má čtenářům poskytnout všechny potřebné informace o válce. Bylo však třeba vyhnout se kritickému hodnocení nadcházejících událostí, aby nedošlo k ohrožení novin.

Dělnický letní festival v Kozlíkách je zrušen, stejně jako další dělnické představení v městském divadle v Teplicích. Zrušena je také srpnová dvoudenní cesta do Lipska.

Lékař okresní nemocenské pokladny v Teplicích, Dr. Ernst Lieben, rovněž sociální demokrat, byl odváděn a od 31. července ho nahradí Dr. Freisinger.

Zavedení výjimečného stavu znamená, že nemohou být zakládány žádné nové spolky. Činnost stávajících spolků může být omezena. Pochody a shromáždění vyžadují úřední povolení. Poštovní tajemství je zrušeno.

Teplické konsumní (spotřebitelské) družstvo oznamuje zpoždění v dodávkách zboží svým členům, protože bylo povoláno mnoho zaměstnanců a je třeba nejprve vyškolit náhradníky. Kvůli transportům vojsk také došla kapacita vlaků. Nákupy mohly pokrýt požadavky až v následujících dnech. Správa zakázala větší množství. Členové spotřebního družstva mají zůstat družstvu věrní.

Zástupce Dr. Liebena, Dr. Freisinger, je rovněž povolán a následně je nahrazen Dr. Zeißnerem.

Kvůli technickým potížím nedorazily do redakce listu „Freiheit“ žádné zprávy z korespondenční kanceláře.

Srpen

„Freiheit“ informuje o dvou mužích, kteří spáchali sebevraždu, aby se vyhnuli povolání do armády. Jeden z nich zanechává zprávu své ženě a dvěma dětem:

"Do chomoutu je má poslední procházka".

Karel Marx zve. Slibuje dobrodružství, přírodu a zoufalé bitvy. Marx je majitelem Prvního elektrického divadla v Duchcově, kina.

Čtenářům časopisu „Freiheit“ doporučujeme také restauraci s automaty v Trnovanech.

Tetralin a Čapí mýdlo jsou stále dvěma posly míru v boji proti pracímu moru.

3. srpna "Armada" inzeruje ve "Freiheit". Jedná se o jemný krém na boty.

Na jiném místě se spekuluje o budoucí roli Velké Británie v právě začínající válce: "Bude mít své obří tanky zakotvené ve válečných přístavech, nebo nechá také zaznít svůj hlas z obřích tlam svých dreadnoughtů v konfliktu o budoucí osud Evropy?". Článek uzavírá: "Co se stane? Kdo se odváží předpovídat? Jisté je jen jedno: jsme očitými svědky doby stejně velké jako strašné. Času, který ve svém tajemném lůně skrývá stejně tak nové jako strašné věci."

Je to doba fám. Podle odpovídajících historek byl Bělehrad již několikrát obsazen, píše "Freiheit". Dokonce i hora Lovčen, ležící v neutrální Černé Hoře, byla dobyta v těžkých bojích s 10 000 muži.

Ve srovnání s Francií po roce 1789, která bojovala proti přesile nepřátel, píše "Freiheit" o situaci v Německu: "Tentýž duch, který oživoval první francouzskou republikánskou armádu, když byla republika ohrožována ze všech stran, ovládá nyní celý německý národ a jeho vliv ožil v ohni a vášni, které v úterý prozářily německý Říšský sněm a zastoupení německého národa v Říši na nejvyšší vrcholy nadšení". Článek pokračuje: "V předbouřce blížícího se nebezpečí se utužila jednota všech Němců pro společný velký boj. Statisíce německých proletářů a sociálních demokratů vyrážejí do pole, odhodláni udělat vše, co je v jejich silách, a použít každou poslední kapku krve k zachování svobody a cti země, k níž patří, k obraně své vlasti".

Josef Seliger se ujímá slova. Zdražení mouky ve spotřebitelských družstev zdůvodňuje špatnou dopravní situaci v Maďarsku. Mouka se v současné době prodává pouze za nákladové ceny.

Dělnická slavnost v Bystřici, původně plánovaná na 9. srpna, musí být kvůli válce zrušena. Výtěžek z již prodaných vstupenek musí být použit na pokrytí nákladů. Doktor Ernst Lieben, lékař okresní nemocenské pojišťovny, se vrací z války domů a pokračuje v práci obvodního lékaře. Přes všechny dopravní potíže se „Freiheit“ podařilo zaručit doručení do všech míst v oblasti jejich vydávání. Problémy stále působí pouze večerní distribuce, a proto prosíme zákazníky, aby si noviny vyzvedli osobně u distributora.

Rakouské odborové svazy se obracejí na své členy a funkcionáře ve "Freiheit". Během výjimečného stavu musely být ve střehu. Stát však měl na fungování odborů velký zájem, protože jen ony mohly nabídnout podporu dělnictvu. Mzdových pohyb se mají vyhýbat, protože doba byla "nanejvýš nepříznivá".

"Freiheit" inzeruje koupi "Freiheit-Zünder" (Pozn.: *zapalovač svobody*): "Každý stranický soudruh a organizovaný dělník by měl používat pouze "zapalovač svobody".

Ve "Freiheit" vyšel článek s názvem "Naše naděje": "Ano, je to strašně vážná doba, kterou procházíme, a všichni jsme zatíženi obrovskými obtížemi."

O naději se píše: "Je naší hrdou nadějí, že boj proti carismu nám přinese lepší, krásnější budoucnost." Je to boj za evropskou kulturu. Nenávist k carismu byla v podstatě revolučním pocitem. Šlo o svobodnou Evropu, v níž měl být ruský vliv zničen.

Jako nejlepší víno pro chudokrevné se doporučuje Narentizza Perle.

Ve svém vydání z 28. srpna oslavuje "Freiheit" německý postup v Belgii a Francii. Německá armáda byla jako "obrovská vlna gigantické síly". Pro "anglické tomíky" neexistoval lepší únik před německými bajonety než útěk. „Freiheit“ uzavírá: "Již dnes lze říci, že toto tažení je napůl rozhodnuto."

První člen strany je zabit. Během bojů v Haliči umírá Isidor Eisenkolb, pokladník pobočky Svazu dělníků porcelánu z Jakubova.

Září

"Mladí" fotbalisté z Novosedlic porazili Spartu Pozorka 5:1, když na rohy prohrávali 4:8. Brankář Seemann předvedl skvělý zákrok, ale útočná řada selhala. Utkání rozhoduje jistý pan Freund, rozhodčí z občanského fotbalového klubu Teplice.

Sdružení mládeže zavádí bezplatné známky na dobu trvání války. Členům, kteří nejsou schopni platit poplatky, je poskytnut odklad do konce války. Každý člen nadále dostává časopis "Jugendlicher Arbeiter" (Mladý dělník), ale pouze každý druhý měsíc. V provolání se zdůrazňuje: "Dnes více než kdy jindy platí rčení, že mladí dělníci jsou nadějí dělnické třídy".

Ve "Freiheit" vychází nový román. Dílo Fritze Reutera nese příznačný název „Z francouzské doby“.

Sociální demokrat Cyril Turčík z Mstišova je střelen do srdce. Dalšími oběťmi jsou hlášeny důvěrníci strany z Libořic a z Širokých Třebušicích v okrese Podbořany.

Anton Marik z Krupky byl zabit na srbské frontě. Byl organizován ve straně a ve Svazu horníků.

Anton Weber, hlavní důvěrník strany ve Floridsdorfu a "politický dobyvatel Šumavy", leží ve vídeňské vojenské nemocnici. Při kozáckém útoku mu byla prostřelena noha.

Bývalý stranický tajemník Duchcova Peter Sacherer je zraněn v bojích v okolí Lvova. Ernst Möser, člen strany z Chabařovic, je zraněn šrapnelem u Komarova. I přes amputaci zanícené nohy se ho nepodaří zachránit.

Kromě zpráv z rakouské válečné tiskové centrály dostává "Freiheit" nyní také zprávy ze sociálně demokratického tisku v Německu, a může tak nabídnout kompletní obraz všech válečných oblastí.

Josef Köhler z Chodova byl zabit 17. srpna. Byl činný v mládežnické organizaci, v dělnickém tělocvičném klubu a za stranu jako pouliční zastupitel.

Dělnický tělocvikář a organizovaný kovodělník Karl Görg padne v bitvě u Mitrowice.

Alfred Grill, člen strany v Ústí, padne na srbské frontě.

Kočí z Podmokelské dělnické pekárny Dworschak umírá na následky zranění, která utrpěl v boji proti Srbům. Franz Michel, vedoucí výplatní kanceláře svazu stavebních dělníků ve Starém Městě, je zabit v boji v Srbsku. "Freiheit" varuje: "Čest památce statečných!"

Koncem září je v Srbsku zabit politicky a odborářsky organizovaný zedník Alois Schwamberger z Duchcova. Josef Heller z Malého Března, člen Svazu odborářů a pracovníků v dopravě, zůstává "na poli cti".

Říjen

Organizovaný zedník Rudolf Roß z Lbína padá.

Tachovští sociální demokraté přicházejí o mladého Josefa Bühla. Ať je i pro něj cizí půda snadná, jak píše „Freiheit".

Soudruh Hilburger ve "Freiheit" vypráví o okolnostech, které vedly k jeho zranění na frontě. Při druhém přechodu

přes Drinu šlo všechno dobře, protože Srbové většinou stříleli příliš vysoko. Pak však byl zasažen v přední linii. S vlastnoručně přiloženým nouzovým obvazem, podepřeným o plotové zábradlí, ustoupil, pomohl kamarádovi, který byl postřelen do břicha, ale po dalších 300 metrech zemřel. Ve vojenské nemocnici má nyní v noci zlé sny.

Dubské kadeřnictví Franz Böhm nabízí všem vojákům na dovolené bezplatné oholení a ostříhání.

V nemocnici v moravském Šumperku umírá na zápal plic Josef Riedel, liberecký tajemník německých textilních dělníků, který sloužil v telefonním a telegrafním oddělení na ruské frontě. Zanechává po sobě těhotnou manželku.

Dubský strojník Oskar Drvo umírá na srbské frontě na následky zásahu do břicha. Drvo byl členem strany, odborů, družstva, dělnického pěveckého spolku a dělnického gymnastického klubu.

Během hlídky na srbské frontě je do zad postřelen Anton Renner, člen strany a odborů v Dubí. Na neznámém místě je zabit Anton Bierdümpfl z Kynšperku nad Ohří, spoluzakladatel západočeské mládežnické organizace.

Koncem října rakouští sociální demokraté vypracovávají sociální program, podle něhož se má zakročit především proti inflaci potravin a rostoucí nezaměstnanosti. Stát by měl vytvářet pracovní místa prostřednictvím stavebních opatření, financována daní z majetku nebo povinnými válečnými dluhopisy, které by si nejprve museli koupit bohatí.

Johann Jebavy, tajemník strany v Droužkovicích, padne na srbské frontě. Zanechává po sobě manželku a dvě děti.

Na bojišti zůstávají tři kamarádi z Horního Jiřetína: Max Sehrig, Eduard Richter a Otto Johann po sobě zanechávají manželky a pět dětí. Otto Flader, který naposledy žil v Podmoklech, byl zabit ve Francii. Byl organizovaným kovodělníkem.

Listopad

Teprve nyní se objevila zpráva, že v září byl v Srbsku zabit Karl Schäfer z Bystřic, člen odborů a dělnického pěveckého sboru. Podle "Freiheit" umírá v Srbsku "hrdinskou smrtí" soudruh Franz Buttler z Žatce.

Dvaadvacetiletý Robert Lackenbacher z Vídně padne v boji proti Rusům. Podle novin "Freiheit" urazil překvapivou cestu. Lackenbacher se z úředníka probojoval až k univerzitnímu titulu. Ve Vídni se angažoval v abstinenčním hnutí, v divadle Volksbühne a ve vzdělávací činnosti. "Muž padl - prapor stojí", uzavírá "Freiheit".

Josef Fraps ze Světic padne v bitvě s Rusy. Fraps byl vedoucím výplatní kanceláře světického odborového svazu horníků. "Ať je cizí půda pro statečné snadná," píše se na konci.

Soudruh Ludwig Doranth ze Světic se od svého přítele, který je rovněž válečným zajatcem, dozvídá, že je válečným zajatcem v Tomsku.

Andreas Möschl, distributor "Freiheit" v Březnu, je těžce zraněn ve vojenské nemocnici v Budapešti.

Karl Prokupek z Krupky, člen odborů textilních dělníků, umírá na následky zranění v maďarské vojenské nemocnici. Wendelin Modrei, stranický důvěrník v Malhosticích má štěstí. Drobné zranění z boje proti Srbům ho přivádí domů.

Je válka a v Bytčicích se konají volby. K překvapení všech má být do třetího volebního orgánu zvoleno pět členů komise. Noviny "Freiheit" se ptají, zda si odpovědné osoby neuvědomují, že v poli je mnoho voličů. Místní organizace sociální demokracie se rozhodne volby bojkotovat.

Koná se valná hromada spotřebitelského sdružení Teplice. Schůzi předsedá Josef Seliger. Spotřebitelské sdružení přišlo o členy kvůli založení "separatistického sdružení". Sdružení však nemá žádné finanční problémy.

V nemocnici v Szegedu umírá mladý soudruh Ernst Püschel z Valtířova. V budapeštské posádkové nemocnici umírá osmadvacetiletý Rudolf Kuhn, člen strany z Karlových Varů.

Zasedá Říšský výbor žen strany. Zpráva od anglických dělnic je přijata s nadšením. V příslušných zprávách o stavu ženského hnutí je zdůrazněno vysoké citové vypětí žen. Rovněž byla zaznamenána vysoká nezaměstnanost žen, protože nebylo možné uplatnit obvyklé nouzové pracovní síly. Na mnoha místech již ženy převzaly funkce povolanych mužů. V prosinci se mají v ženských skupinách konat nedělní setkání, která mají ženám pomoci překonat "strašné" Vánoce.

Na srbské frontě jsou zabiti bratři Johann a Georg Haberkornovi z Žatce, oba členové strany a odborů. Vedoucí spotřebitelského sdružení z Volar Franz Wanek je nezvěstný. Po Wankovi, rovněž představiteli strany v okrese Volary, není od bojů o Lemberk ani stopy.

Georg Baierl, hlavní představitel místní skupiny tesařů v Tachově, podlehl svým těžkým zraněním v nemocnici ve Slavonii. "Čest památce statečných", uzavírá "Freiheit". Franz Hübel z Novosedlic byl zabit na srbské frontě, když chtěl zachránit raněného kamaráda. Hübel byl členem dubské pobočky spolku porcelánových dělníků.

Stranický soudruh z Teplicka podává zprávu o své službě dozorce v zajateckém táboře v Josefstadtu. Koncem října zde bylo 12 000 vězňů: Rusů, Tatarů, Kyrgyzů, kozáků a Židů. Lidé byli uspěchaní, velmi hladoví, často nemocní a obklopeni "smrady".

Tetralin a čapí mýdlo jsou také posly míru v listopadu - v boji proti moru v den praní.

Dr. Heinrich Kohn z Brna padne na severním válečném poli. Pětatřicetiletý poručík je zabit prústřelem srdce. Kohn několikrát kandidoval ve volbách za stranu a několik let působil jako krajský tajemník na Moravě. Soudruh Püschel, důvěrník místní organizace ve Vernéřově a "sociální demokrat srdcem i duší", je zabit v Srbsku.

Podle listu "Freiheit" umírá Rudolf Weber z Horní vsi u Chomutova v Srbsku hrdinskou smrtí. Byl členem dělnického tělocvičného spolku "Karl Marx". Anton Bauer z Děčína aktivní člen Dělnického gymnastického klubu a Dělnického domovního spolku, umírá na následky nemoci v polní nemocnici ve Slavonii.

Josef Gerstenhöfer z Běhánek umírá na proletářskou nemoc. Byl členem strany a dělnického pěveckého spolku.

Wilhelm Schulze z Novosedlic je válečným zajatcem v Srbsku. V dopise, který se dostal k jeho rodičům, vypráví o hladu a každodenních ranách do tváře.

Prosinec

Dr. Ernst Lieben musí nyní ordinovat také v Novosedlicích, protože jeho obvodní lékař Dr. Köhler je povolán do vojenské služby. Lieben má své konzultační hodiny denně mezi 10.30 a 11.30 hodin.

Místní organizace strany v Bílině oznamuje, že se snaží udržet stranický život v těchto těžkých časech. Doufá, že příznivci ušetření vojenské služby nejen nahradí soudruhy plnící svou povinnost v poli, ale také pomohou budovat lepší budoucnost doma.

Hermann Otto Häckl, člen místní stranické organizace v Bystřici, padne na jižním válčišti. Zanechává po sobě manželku a dvě děti.

Bílinská dělnická pekárna hrdě oznamuje, že její chléb se nyní dobře prodává i mezi bývalými kritiky. Tento dělnický chléb je "vynikající pečivo".

V inzerátu pro předplatitele „Freiheit“ prohlašuje, že je čtenářovým průvodcem a rádcem ve všech politických, sociálních a hospodářských bojích, zejména v této válce, největší v dějinách lidstva.

"Freiheit" s potěšením konstatuje, že čtenáři, kteří jsou na frontě, dostávají noviny i nadále. Někteří soudruzi z pěšího pluku Landwehru píší touto cestou z Trebinje.

Reklama výrobce tašek, který své výrobky propagoval slovy "z francouzské kůže" nebo "z ruské kůže", zašla pro "Freiheit" příliš daleko. Tašky byly nabízeny k prodeji i ve větším obchodě v Teplicích. "Freiheit" se odvolává: "Padlému nepříteli se však musí člověk posmívat ještě méně než živým, před mrtvými musí veškerá nenávist mlčet."

Z Taškentu přichází zpráva, že sociální demokrat Heinrich Tautermann z Prunéřova byl v Rusku zajat.

Na ruské frontě je zabit Ernst Wöhl, tělocvikář dělnického gymnastického klubu v Raspenavě.

Nové odvody jsou v jednání. Strana apeluje na okamžité zaplnění vzniklých mezer, neboť organizace musí být zachovány - ať to stojí, co to stojí.

V Srbsku je zabit Josef Robe, gymnasta a podkasíř dělnického gymnastického klubu "Josef Schiller" z Bytřic, a jeho otci je zaslána peněženka s 26 halíři a zapínáním kufru.

Julius Heller, sociální demokrat z Děčína, padne na severním válčišti.

Emil Hackel, skladník spotřebitelského sdružení v Bělé a aktivní dělník, padá v Srbsku.

Společnost W. Schaffasch nabízí dělnické spodní prádlo, ponožky, punčochy, dresy, šátky, halenky, zástěry a samozřejmě dělnické barchety.

Franz Ritschel, organizovaný stavební dělník a člen strany, padne ve věku 27 let na jižním válčišti.

Po měsících nejistoty se objevují známky života sekretáře textilního dělníka Dudy, který se neutopil ve Visle ani nebyl přepaden v ruské vesnici, ale je v zajateckém táboře na Sibiři.

Spotřebitelské organizace hrdě hlásily, že se jim podařilo nahradit dočasný výpadek dodávek na začátku války způsobený hromaděním zásob.

Josef Köhler, trubač pěšího pluku č. 73, umírá na následky zranění utrpěných při přechodu Driny. Organizovaný horník z Vřesové odpočívá na srbské půdě. V Srbsku umírá také Eduard Fürth, třiaadvacetiletý pokladník trutnovské pobočky Ústředního svazu rakouských obchodních zaměstnanců.

Tetralin a Čapí mýdlo chtějí být posly míru i 19. prosince.

22. prosince vychází v listu "Freiheit" sborník dopisů polní pošty z hamburských stranických novin. Ty informují o bratříčkování na francouzsko-německé frontě.

Franz Hanke, stranický soudruh z Středního Žlebu, je střelen do hlavy. Stejným způsobem umírá i Josef Neumann z Žďáru u Tanvaldu. Byl dočasným předsedou místní stranické skupiny a členem sdružení dělníků v porcelánce. Zanechává po sobě pět dětí. V Srbsku umírá Alfred Huyer, člen strany, odborů a zábavního spolku z Dolního Maxova. Zanechává po sobě čtyři děti. Anton Pfeifer a Anton Sperandio, oba z Oldřichova v Hájích u Frýdlantu, jsou zabiti na ruské frontě. Sperandio pracoval jako učitel zpěvu pro místní dělnický pěvecký spolek.

Na Štědrý den roku 1914 vyšel ve "Freiheit" titulek: "Odmítnuté útoky na Západě". Dále informoval o válce na

moři, bojích v Polsku a konfliktu mezi Brity a Iry. Válečné Vánoce.

Sdružení pro práci s mládeží v okrese Teplice pořádá vánoční večírek v restauraci "Schönbrunn" v Bystřici. Oslava se koná za účasti "vynikajících uměleckých sil".

Stranické organizace Trnovan a Teplic pořádají 25. prosince akci v prostorách "Ritterburg", vánoční pohádky se zpěvy, ilustracemi a klavírní hudbou.

25. prosince otiskl list "Freiheit" báseň Karla Brögera Samum, která popisuje krvavý útok "černého mraku" Zuavů, Turků a Senegalců, jen s nádechem vánoční atmosféry.

Emil Hackel padne a "Freiheit" zveřejní jeho poslední poznámky. Svě ženě a dětem píše: "Kdybych se k vám nevrátil, buďte si jisti, že moje poslední myšlenka byla s vámi! Zapomeňte na mě, pokud to jinak nejde, a žijte šťastně až do smrti."

Stejně jako všichni ostatní muži narození v roce 1886 je i Josef Hofbauer povolán k vojenské službě 29. prosince.

"Freiheit" varuje před účinky brakové literatury a poukazuje na četné válečné romány v knihkupectvích. "Pánům spisovatelům" by se mělo závidět, protože ze zkrovných zpráv píší celé romány. U tohoto typu literatury se doporučuje opatrnost.

Josef Staffa umírá u řeky San. Byl předsedou dělnického vzdělávacího spolku v Hostinné ve východních Čechách. Moravská odbočka Svazu mladých dělníků Moravská

Třebová oplakává dvě úmrtí: Hermanna Kornitzera a Josefa Wondru.

Franz Walter z Kryr umírá v poli, nikoli však v bitvě, ale na tyfus. Je členem organizace cihlářů a zanechává po sobě manželku a tři děti. Na tyfus umírá také Josef Vrana z Libouchce, člen strany a odborů.

Vojákům je oficiálně nařízeno, aby si s sebou vzali následující věci: pevnou obuv, teplé oblečení, vlněné ponožky, sněhovou čepici, návleky na zápěstí, teplé rukavice, teplou deku, batoh a nádobu na jídlo. Také potraviny na tři dny si mají vzít s sebou.

"Freiheit" se ohlíží za rokem 1914. Byl to těžký rok pro vojáky i pro ty, kteří zůstali doma. Ale: "Je to ohromná doba, ve které žijeme, možná ta nejohromnější v celých dějinách lidstva". Jsme "svědky" velkého historického vývoje.

V sálech "Ritterburgu" slaví Nový rok stranické oddíly Trnovan a Teplic. Po vystoupení členů Městského divadla Teplice a písních Dělnických zpěváků pronáší Josef Seliger projev na závěr roku. Na šťastný nový rok.

Titulní strana „Teplitzer Freiheit“

Osoby

Ferdinand Möhring, 1815-1887, německý skladatel

Julis Urgiß, 1873-1948

Gustav Adolf Uthmann, 1867-1920, německý skladatel

Rudolf Fleischer , Kan. F.K.R. Nr. 29, gestorben für Gott, Kaiser und Vaterland in Feistritz (Kraut) am 2. Nov. 1917.	Fritz Sandig , Kad. L.F.H.R. Nr. 43, Bes. d. Silb. Tapf. Med. gefallen für Gott, Kaiser und Vaterland bei Asiago (Italien) 18. Juni 1916, im 20. Lebensjahre.
Rudolf Schöttner , Kad. L.R. Nr. 94 gefallen für Gott, Kaiser und Vaterland bei Schabatz (Serbien) am 21. Aug. 1914.	Robert Spinka , Feldw. I.R. Nr. 137, gestorben für Gott, Kaiser und Vaterland in Udine (Italien) 15. Sept. 1918, im 23. Lebensjahre.
FRANZ SCHIERZ , Inf. Rgt. Nr. 99 gefallen für Gott u. Vaterland im Gefechte bei Raimis (It.) Rußl. am 20. Juni 1916, im 19. Lebensjahre.	Anton Weis , Inf. i. 9. Schütz.-Rgt. gest. für Gott u. Vaterland in russ. Gef. auf d. Halbinsel Sich am 18.-8. 1918, im 21. Lebensjahre.
Karl Weitzdörfer , Feldw. I.R. Nr. 92, gestorben für Gott, Kaiser und Vaterland in Teplitz-Schönau am 24. Dez. 1917.	Emil Maschl , Einj. Freiw. I.R. Nr. 74 gestorben für Gott, Kaiser und Vaterland in Szentes (Ungarn) am 20. Sept. 1916.

Římskokatolická farnost Teplice, vets.cz

S podporou:

